

Kunnskapsgrunnlag skolestruktur - vedlegg

CRPD i utredningsarbeidet og konsekvenser for elever ved Frøy skole

Vedlegg 1

I vedtak 038/25 i Hovedutvalg for Oppvekst og Kvalifisering 04.06.25 heter det i punkt 3 at "RMNF ber om at det gjøres en særskilt konsekvensutredning for Frøy sine elever og ivaretagelse av CRPD for disse elevene i høringsdokumentet.

Barnekonvensjonen art. 3, CRPD art 7 og Grunnloven § 104 fastslår at barnets beste skal være et grunnleggende hensyn i alle handlinger og beslutninger som berører barn. Dette gjelder for alle kommunale vedtak og handlinger, innen alle sektorer.

Slik det fremgår fra kunnskapsgrunnlaget vil konsekvensutredninger for mulige virkninger for miljø og samfunn, herunder barnets beste vurdering, legges til den endelige saken med kommunedirektørens innstilling. Det er invitert til en bred høringsprosess og det er både planlagt for, og ønsket, at innspillene skal ha reell verdi inn i utformingen av et endelig strukturforslag. I det følgende har vi derfor forsøkt å samle og synliggjøre hvordan konsekvenser for elevene på Frøy og elever med nedsatt funksjonsevne i nærskolene er vurdert ved å synliggjøre prinsippene i CRPD og peke på hvordan disse ligger til grunn for kunnskapsgrunnlaget i sin helhet. Videre vurderinger av konsekvenser for elevene ved Frøy vil ligge til arbeidet med det endelige forslaget for ny skolestruktur, som bygges opp på bakgrunn av kunnskapsgrunnlaget, høringsdokumentet og høringsinnspillene.

Dette dokumentet legges ut som vedlegg til de øvrige dokumentene.

Julie Evensen Holm
Prosjektleder, skolestruktur

CRPD - FNs konvensjon om rettighetene til personer med nedsatt funksjonsevne¹

Det er et nasjonalt mål at tjenestene skal være likeverdige. Kommunenes arbeid og virksomhet står derfor helt sentralt i gjennomføringen av Norges samlede forpliktelser etter CRPD. Hvordan kommunene planlegger, tilrettelegger og tilbyr tjenestene sine, avgjør om mennesker med funksjonsnedsettelse har mulighet til å delta i samfunnet på lik linje med andre. Det er i den enkelte kommune innbyggerne får rettigheter i praksis.

Konvensjonen gir uttrykk for åtte sentrale prinsipper. Disse er illustrert i boksene over og er selvbestemmelse, ikke-diskriminering, deltakelse og inkludering, respekt for forskjeller, like muligheter, tilgjengelighet, likestilling og respekt for utviklingsmulighetene og identiteten til barn.

Barn med funksjonsnedsettelse er særlig utsatt for krenkelser av grunnleggende rettigheter. De har en dobbelt sårbarhet, som både barn og personer med funksjonsnedsettelse. For barn med funksjonsnedsettelse er det særlig stor risiko for å bli **utsatt for vold og overgrep**, å **ikke bli hørt eller få medvirke**, få **retten til familieliv tilsidesatt** og å bli **segregert i barnehage og skole**.

Kommunene forvalter en rekke tjenester til barn generelt og til barn med funksjonsnedsettelse. Kommunene er pålagt gjennom menneskerettsloven og Grunnlovens § 104 å sikre at barns rettigheter ivaretas fullt ut, også for barn med funksjonsnedsettelse. For å realisere CRPD må kommunene sikre at funksjonshemmedes rettigheter ivaretas,

¹ Følgende innhold er i sin helhet hentet fra Buudir sin veileder for arbeidet med CRPD.

Kilde: <https://www.buudir.no/fagstotte/produkter/crpd/>

også for barn. Det er derfor viktig at kommunene sikrer at de generelle tjenestene for barn, som barnehage, skole, barnevern, helsetjenester og fritid, har kunnskap om CRPD i tillegg til barnekonvensjonen.

Retten til utdanning

Utdanning er viktig for framtidig deltagelse i arbeids- og samfunnsliv. Barnehagene og skolens viktigste oppgave er å forberede elevene på voksenlivet og gi alle kunnskap og forutsetninger for å mestre hverdagsliv, familie, arbeid og det å være aktive samfunnsborgere.

CRPD artikkel 24 forklarer hvordan lik rett til utdanning skal sikres og fremmes for personer med funksjonsnedsettelse. Retten til utdanning innebærer **full inkludering i hele utdanningsløpet**. Effektive støttetiltak og tilrettelegging er nødvendig for å sørge for lik rett til utdanning. Det er en menneskerettslig forpliktelse å forebygge utenforskap og ekskludering i utdanningssystemet, ved å bygge ned barrierer. Dette kan dreie seg om barrierer relatert til fysiske, juridiske og organisatoriske forhold eller barrierer relatert til holdninger, kultur, kommunikasjon, sosiale forhold eller annet.

Hovedelementer i bestemmelsen

Retten til utdanning for personer med funksjonsnedsettelse skal gjennomføres ved at myndighetene sikrer:

1. en inkluderende lokalskole for alle
2. at skolen og undervisningen, om nødvendig, blir tilrettelagt for elever med funksjonsnedsettelse, og at elever med funksjonsnedsettelse mottar nødvendig støtte innenfor det ordinære utdanningssystemet
3. opplæring i ulike ferdigheter og kommunikasjonsformer som bidrar til inkludering i utdanning og samfunnet
4. at alle ansatte i skolen har kunnskap og kompetanse som er nødvendig for å sikre inkluderende og likeverdig undervisning for elever med funksjonsnedsettelse
5. tilgang til høyere utdanning og livslang læring

En inkluderende lokalskole og et universelt utformet tilbud handler om å etablere et utdanningstilbud der det generelle tilbudet (hovedløsningen) tar hensyn til mangfoldet og variasjonen i elevgruppen.

Kommunene må jobbe for at alle skoler er inkluderende og kan tilby et likeverdig tilbud til alle elever. Det skal ikke være slik at enkelte elever blir oppfordret til eller føler seg presset til å velge en annen skole enn nærskolen, for eksempel på grunn av at de er bekymret for å motta et dårligere tilbud. Tydelige strategier for hvordan inkludering skal oppnås kan være nødvendig i arbeidet med å skape en inkluderende skole.

At skolene er fysisk tilgjengelige og brukbare for hele mangfoldet av elever er en klar forutsetning for likeverdig inkludering i skolen. Diskriminerings- og tilgjengelighetsloven pålegger en plikt til å sikre universell utforming av eksisterende bygg. Det følger av **plan- og bygningsloven** § 29-3 og **Byggteknisk forskrift (TEK17)** at alle nye skoler skal være universelt utformet.

Kommunene har en viktig oppgave med å sikre at eksisterende skolebygg oppgraderes slik at disse blir tilgjengelige for alle. Universell utforming av barnehager og skoler handler om at bygningene og uteområdene skal kunne brukes av alle, uavhengig av funksjonsevne.

CRPD i kunnskapsgrunnlag og utredningen så langt

Prinsippene i CRPD ligger er et av de forpliktende dokumentene som ligger til grunn for vurderingene i utredningen om skolestruktur. Prinsippene og målsettingene i CRPD er synlige i teksten på ulike måter:

Kunnskapsgrunnlaget slår fast at et overordnet mål er at den vanlige skolen skal tilpasses alle barn, uavhengig av funksjonsnedsettelse. Det understrekes at mangfold i elevgruppen er en styrke for fellesskapet, og at tilpasninger og tilrettelegger i størst mulig grad skal skje innenfor fellesskapet. Det fremheves at universell utforming av bygninger, uteområder, pedagogikk og digitale verktøy er nødvendig for at alle elever skal få like muligheter. Målet om at alle skolebygg skal være universelt utformet innen 2030 nevnes som et førende prinsipp.

Kunnskapsgrunnlaget legger vekt på at en god skole er en bygning full av gode møter mellom mennesker, der anerkjennelse og tilhørighet er grunnleggende for å skape et godt fellesskap. Det er fremhevet at opplæringen for alle elever i større grad må ta opp i seg behovet for å gi barn og unge reell innflytelse på eget liv i skolen og at skoletilbudet i fremtidens skole må tilby bredere utviklingsmuligheter for alle. I tillegg trekkes det frem hvordan nyere forskning, også i Norge, viser tydelig sammenheng mellom de fysiske omgivelsene i en skole og skolens potensial til å tilby en likeverdig, inkluderende opplæring for alle.

Konsekvensutredning for Frøy skole

Det er en rekke ulike elementer som kan være aktuelle i vurdering av mulige konsekvenser for elevene ved Frøy skole, og elevene ved andre skoler som berøres av forslagene i skolestrukturutredningen. Disse kan blant annet inkludere:

- Pedagogiske konsekvenser - læringsmiljø
- Retten til et trygt og godt skolemiljø
- Særlig sårbare elever
- Nærskoleprinsippet
- Skoleskyss
- Fysiske omgivelser og universell utforming
- Nærmiljø og fritid
- Økonomi
- Ansatte - fagmiljø og risiko ved omstilling

Dette vil være en integrert del av barnets beste vurdering og vil utarbeides med det endelige saksfremlegget og kommunedirektørens innstilling.